

Jordi Mir i Parache

Jordi Mir i Parache va néixer a Tremp el 1935. Essent encara molt jove, la seva família es va traslladar a viure a Barcelona, on ha viscut ininterrompudament des d'aleshores. Acabats els seus estudis es va incorporar a la petita empresa familiar, dedicada a la fabricació de llaaminadures, sense interrompre mai la relació amb la seva ciutat natal. Molt aviat va connectar amb alguns dels qui, més o menys clandestinament, gestionaven la resistència cultural catalana, especialment a través del món de les sardanes i de l'excursionisme, activitat que ha practicat assíduament durant més de seixanta anys. I avui es pot afirmar, amb escassíssimes probabilitats de fer una afirmació errònia, que Jordi Mir és el millor coneixedor de la realitat física del nostre país, incloent-hi els seus habitants i tot allò que conté d'interès.

De formació autodidacta, ha estat i és un lector voraç, i que ha mantingut una relació personal constant amb un gran nombre de personalitats il·lustres realment representatives de la nostra personalitat col·lectiva, amb què ha anat adquirint, al llarg dels anys, un bagatge cultural i informatiu realment enciclopèdic sobre tots els aspectes de la realitat passada i present del nostre país. Jordi Mir és un home desproveït de complexos, cosa que l'ha dut a prescindir de tot allò que, fruit dels imperatius de la moda, del persistent afany d'imposició de referents aliens, queia fora dels seus centres d'interès. D'allò que li interessa, ho ha volgut saber tot, amb un gran afany d'exhaustivitat; d'allò que no li interessa, no en vol ni sentir parlar.

És així com veiem que Jordi Mir inicia la seva actuació ciutadana l'any 1958 fent de mestre de català, seguint les orientacions i l'exemple de Joan Triadú, una època en què l'ensenyament de la nostra llengua no era prohibit sinó, simplement, no autoritzat, cosa que volia dir que, com que no es podia fer res sense autorització, era totalment absent de la programació escolar, i que només es podia fer d'una mera clandestina. Els disgustos originats per aquesta pràctica clandestina, de fet, van ser mínims. Escau de recordar que Joan Triadú ens deia que calia encoratjar els massa tímids i frenar els massa audaços. Seguint aquesta orientació, Jordi Mir va ser un mestre de català constant i indefallent, amb

classes impartides en diversos centres excursionistes, esportius, recreatius, parroquials i culturals, entre ells el cèlebre CIC (primer, CICF), del qual va ser un dels professors titulars. Com que aquesta activitat s'inicia, com he dit, l'any 1958, avui Jordi Mir ha de ser considerat si no el més antic, un dels més antics mestres de català encara vivents.

L'any 1963 s'esqueia el cinquantenari de les nostres normes ortogràfiques. Probablement hauria passat desapercebut sense Jordi Mir, que va tenir la idea, i, a més, la va dur a la pràctica, de commemorar-lo amb uns actes a celebrar a la Catalunya del Nord, concretament a Perpinyà i a Prada, amb una doble raó: el sojorn de Fabra en aquelles terres en els darrers anys de la seva vida i el fet de no necessitar l'autorització de les autoritats espanyoles, que, òbviament, no l'haurien concedit. I, efectivament, aquells actes es van celebrar amb una gran dignitat, durant el primer cap de setmana del mes de juliol, amb una nodrida assistència i amb la participació de destacades personalitats del nostre món cultural d'una banda i de l'altra de la frontera administrativa. No em sé estar de posar en relleu la intervenció del nostre col·lega Jordi Carbonell, que va pronunciar un parlament en l'acte de descobriment d'una placa en la casa del carrer dels Marxants, de Prada, on Fabra havia viscut.

El seu interès per l'obra de Pompeu Fabra el va impulsar a col·leccionar totes les seves obres i totes les publicacions i textos impresos que s'hi referien, tot el material gràfic relacionat amb la figura del mestre, així com altres llibres i altres publicacions que configuraven l'ambient d'interès per la llengua en què Fabra va dur a terme la seva obra gegantina. I, quan diem totes les obres de Fabra, cal entendre totes les edicions d'aquestes obres, especialment de les gramàtiques i els diccionaris, encara que en alguns casos no es tractava sinó de simples reimpressions. Aquest extraordinari fons documental, realment impressionant, aplegat durant seixanta anys de recerca tenaç i persistent, va ser cedit recentment per Jordi Mir al nostre Institut, on, degudament catalogat, es troba a la disposició dels estudiosos i els investigadors. No cal dir que la seva utilitat va ser impagable a l'hora de projectar i realitzar l'edició de les *Obres completes* de Pompeu Fabra, que dirigida pel mateix Jordi Mir i pel nostre recordat company Joan Solà, és ja, des de fa pocs anys, una esplèndida realitat que honora la nostra cultura. Tal com ha informat en els seus moments la presidenta de la nostra Secció, només cal la confecció dels índexs, en què ja s'ha començat a treballar, per a coronar del tot aquesta empresa realment titànica.

Com a divulgador de l'excursionisme, entès no com a pràctica merament esportiva sinó primordialment cívica i de coneixença del nostre país, en tots els seus aspectes, l'activitat de Jordi Mir, durant més de cinquanta anys, ha estat realment prodigiosa. Ell va ser el creador i el principal col·laborador durant molts anys d'una pàgina d'excursionisme del diari *Avui*, al cap de poc de la seva aparició l'any 1977. També va ser uns dels impul-

sors de la col·lecció «Llibre de motxilla», que va aplegar un notable conjunt de textos de qualitat relacionats amb l'excursionisme, entre ells els dos volums *Indrets de Catalunya*, del mateix Mir, que recullen una sèrie d'itineraris realment modèlics en tots els sentits, que havien aparegut prèviament a l'esmentada pàgina del diari *Avui*. I, amb centenars d'escrits, insubornablement en català, ha col·laborat en totes les ocasions i totes les circumstàncies, amb la nostra premsa especialitzada, infantil i comarcal, car ha sabut aprofitar-ne totes les possibilitats, sempre donant a conèixer paisatges, monuments, figures de personalitats nacionals significatives, i múltiples aspectes de la cultura popular i de la nostra llengua. Dues grans activitats que hi tenen una relació innegable, a les quals al llarg dels anys ha dedicat els seus esforços, són els aplecs i les commemoracions verdaguerianes —car Jacint Verdaguer és un altre dels seus autors de culte, l'obra del qual ha contribuït a divulgar—, i la renovació de la flama de la llengua catalana, que cada any viatja des de la tomba de Fabra, al cementiri de Prada, al Conflent, fins a l'abadia de Montserrat, amb l'organització a càrrec, cada any, d'un grup d'una localitat diferent dels Països Catalans. Val a dir que aquests actes aconsegueixen sempre el seu propòsit, que és el de desvetllament o de l'enfortiment de la consciència de catalanitat dels nostres conciutadans. Encara caldria afegir-hi, entre moltes i moltes altres coses, el descobriment de les restes, ja colgades per la vegetació, d'una ermita romànica de la qual s'havia oblidat la situació exacta, Sant Andreu de Llimiana, a la Conca de Tremp. No solament la va descobrir, sinó que amb la seva vehemència i la seva capacitat de persuasió va aconseguir que un grup de joves de la comarca s'anessin a desembrossar i desenrunar aquelles venerables ruïnes fins a fer-ne un indret ara visitable.

Una activitat d'una gran importància, d'autèntica transcendència en el camp de la projecció social de la nostra llengua, realitzada també per Jordi Mir ha estat la seva eficaç intervenció en la creació d'un model de llengua, correcta i instrumental alhora, en els mitjans de comunicació, molt especialment en l'espai de les retransmissions esportives. El nostre col·lega Joaquim Maria Puyal és qui pot certificar amb més coneixement de causa l'excel·lència d'aquesta labor persistent de trobar i fixar la paraula adequada —el modisme més idoni—, sovint de nova creació, que no traeixi les característiques genuïnes de la nostra llengua i que tingui la capacitat expressiva i funcional suficient per a ser acceptada per un públic no gens minoritari i d'accés no sempre fàcil. També va intervenir, durant els anys noranta, en diversos programes de televisió, sempre, òbviament, en català, que es van caracteritzar per la divulgació dels aspectes més variats de la nostra cultura i de la nostra personalitat nacional. Fruit perdurable d'aquella activitat de Jordi Mir, va ser un recull dels seus textos, que constitueixen un autèntic glossari, que pot resistir la comparació amb precedents il·lustres ben coneguts, i que es va publicar l'any 1999, amb el títol *Apunts*

d'un ciutadà. Com a lingüista solvent, li devem també *Els noms de lloc de Tremp i del seu agregat Claret*, obra que l'acredita com un excel·lent toponimista, i el *Diccionari d'esports de muntanya*, escrit amb la col·laboració de Carles Albesa, en què es combinen les seves aptituds com a lingüista i com a excursionista.

L'actuació de Jordi Mir en el camp de la nostra cultura, com a realitzador, o com a impulsor o suggeridor —l'art de fer embarcar els altres—, es concreta en una sèrie d'iniciatives i empreses realment innombrable, innombrable de debò. A ell devem la creació del Premi Mercè Rodoreda de contes i narracions. La desaparició del premi anterior, el Premi Víctor Català, deixava els nostres cartells de premis sense un de dedicat a contes que tingués el prestigi i les dimensions del seu il·lustre predecessor. Jordi Mir va ficar la banya dins el forat i no la va treure fins que la instauració del premi no va ser una realitat. L'acte de concessió del Premi d'Honor de les Lletres Catalanes, instituit per Òmnium Cultural, va tenir lloc durant molts anys d'una manera gairebé íntima, endogàmica, en el local de l'entitat —la vella casa Dalmau del carrer de Montcada—, sense tot el ressò que mereixia. És gràcies a les gestions de Jordi Mir que, des de fa ja uns quants anys, té lloc en el marc més digne que es pot desitjar: el Palau de la Música Catalana, de Barcelona, d'una manera oberta al gran públic, i plenament satisfactòria, com un esdeveniment de primera de la nostra vida cultural i nacional. Només cal recordar la celebració de l'any passat, que, per tot plegat, ens afecta d'una manera tan directa, unànimement elogiada per la seva brillantor. Així mateix, el Premi Vent de Port és un premi de narracions curtes instituit, convocat i dotat per una entitat cultural de Tremp, la ciutat natal de Jordi Mir, que obté una participació sorprenentment nombrosa provinent de tots els països de llengua catalana, especialment de gent molt jove, i em consta que la intervenció de Jordi Mir, suggerint, impulsant, donant consells i orientacions, hi ha contribuït decisivament. L'any 2001 vam celebrar a Vic un gran acte d'homenatge a Joan Triadú, amb motiu del seu vuitantè aniversari, amb assistència de les més altes instàncies institucionals. L'home més decisiu del comitè organitzador era, sens dubte, Jordi Mir. Suposo que no hi ha pas ningú que sàpiga tot el que ha arribat a fer en aquest camp, sempre amb dignitat, eficàcia i sense concessions. Fer-ne una llista exhaustiva, seria, sens dubte, una pretensió utòpica.

L'any passat, en què va complir vuitanta anys, Jordi Mir es va decidir a publicar una generosa selecció de tot el que ha escrit i publicat al llarg de més de mig segle, amb el títol *Les paraules i els dies*. És una mostra esplèndida de la seva dilatada trajectòria com a publicista, entestat a actuar tothora com el ciutadà d'un país normal, amb el tarannà i la manera de fer de gent com Joan Triadú o com Ramon Aramon, tothora conscients dels obstacles constants que no volien permetre aquesta normalitat, però amb més tendència a evitar-los que no pas a doldre-se'n.

Però cal posar especialment en relleu la que, amb tota la convicció, s'ha de considerar la més important de les empreses dutes a terme per Jordi Mir: l'edició, ja esmentada, de les *Obres completes* de Pompeu Fabra. Una empresa de tanta envergadura exigia, sens dubte, la conjunció de la voluntat ferrenya i de les aptituds excepcionals de més d'una persona. Aquesta conjunció es va produir sortosament, gairebé d'una manera miraculosa, protagonitzada per Jordi Mir i el nostre col·lega Joan Solà, que, desgraciadament, ens va abandonar ja fa més de cinc anys. La col·lecció fabriana de Jordi Mir, certament única, va ser una peça fonamental per a la realització de l'empresa, però les dificultats que van haver de vèncer no eren pas minúscules. No van, però, recular mai, van aconseguir d'implicar en el seu projecte les persones i les institucions més pertinents —entre elles el nostre Institut—, hi van dedicar hores, esforços i energies, i avui, tota l'obra fabriana —formada per nou gruixudíssims volums, que contenen, en una bona part facsimilats, tots els textos coneguts del mestre, ja editats o bé inèdits, acompanyats de tots els estudis i les notes dels especialistes més qualificats— és una realitat. Desaparegut Solà l'any 2010, Jordi Mir va prosseguir tot sol (amb l'immancable esment públic del gran company en totes les ocasions adequades) la direcció de la magna empresa, realització que a tots ens honora i ens enorgulleix.

Pels seus mèrits excepcionals, el govern de la Generalitat de Catalunya, l'any 2000, va concedir a Jordi Mir la Creu de Sant Jordi. És també per aquests mèrits, i perquè tenim la convicció que amb la seva capacitat de treball, el seu coneixement de tants aspectes de la realitat del nostre país, la seva disponibilitat i les seves qualitats humanes, ha de poder prestar valuosos serveis al nostre Institut, amb el qual tan sovint ha col·laborat. És per això que presentem la seva candidatura per a una plaça de membre corresponent de la Secció Filològica i que demanem el vot dels nostres col·legues, preceptiu per a la seva elecció.

Text llegit pel senyor Albert Jané i Riera en el Ple del dia 9 de maig de 2016